

Actieplan 2023-2026

Voor de penitentiaire inrichting Turnhout

Auteurs
Beleidsteam P.I.T.

INHOUD

1	VOORWOORD	3
2	OMGEVINGSANALYSE	4
2.1	De inrichting	4
2.2	Populatie	4
2.2.1	Gerechtigd statuut	4
2.2.2	Leeftijd	5
2.3	Organisatie hulp- en dienstverlening	6
2.3.1	Netwerkstructuur	6
2.3.2	Overlegstructuur	8
2.4	Evaluatie actieplan 2021-2023	9
2.4.1	Algemeen	9
2.4.2	Vier thema's	10
2.4.3	Voor de toekomst	15
3	ACTIEPLAN HULP- EN DIENSTVERLENING PIT 2023-2026	17
4	LINK MET HET STRAP	23
5	NABESCHOUWING	25
6	VEEL GEBRUIKTE AFKORTINGEN	26

1 VOORWOORD

Beste lezer,

Voor u ligt het actieplan 2023-2026 over de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden voor de penitentiaire inrichting Turnhout. De inhoud van dit plan beschrijft het proces dat hulp- en dienstverleningspartners de voorbije jaren samen hebben doorlopen en hoe zij dit de komende jaren wensen te doen.

U zal lezen dat Turnhout een zeer dynamische gevangenis is. Niet alleen omwille van haar karakter als arresthuis, maar zeker ook door de vele veranderingen waar zij momenteel aan onderhevig is. In deze context is het een uitdaging voor elke partner om de vinger aan de pols te houden en een aanbod op maat uit te werken voor de gedetineerden. Het beleidsteam keerde in dit actieplan dan ook terug naar de basisopdracht van hulp- en dienstverlening om een antwoord te bieden op deze veranderende context. Dit antwoord werd geformuleerd in slechts vier strategische doelstellingen. Klein van formaat, maar groot in haar ambitie. Zo wil het beleidsteam bouwen aan een sterke basis om nieuwe projecten in de toekomst te dragen.

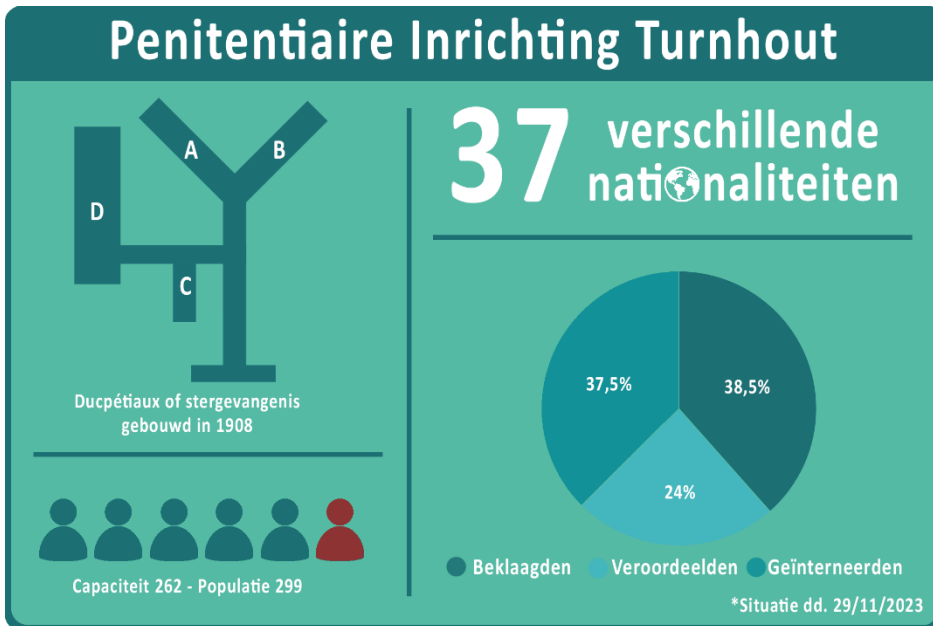
Onderstaande tekst poogt samen te vatten hoe hulp- en dienstverlening vorm krijgt in onze inrichting. Achter elk hoofdstuk, elke alinea, elke zin of woord schuilen echter talloze professionals en vrijwilligers, Vlaams en federaal, die dagelijks naar de gevangenis komen om beleid en theorie om te zetten in de praktijk. Deze tekst staat dus net zozeer symbool voor hún tegenslagen en successen, hun frustraties maar ook gedeelde vreugde, soms verdriet maar gelukkig ook vaak een lach. Daarom sluit ik graag af met een woord van dank voor zij die de zorgen voor de mens achter de celdeur.

Sven Dirkx
Beleidscoördinator hulp- en dienstverlening

2 OMGEVINGSANALYSE

2.1 DE INRICHTING

De gevangenis Turnhout werd opgericht in 1908 en ligt in het hart van de stad. De inrichting biedt officieel ruimte voor 262 gedetineerden en 7 personen in beperkte detentie. Doch, wegens de algemene overbevolking van de gevangenissen in ons land biedt men in Turnhout dagelijks onderdak aan ongeveer 300 gedetineerden.



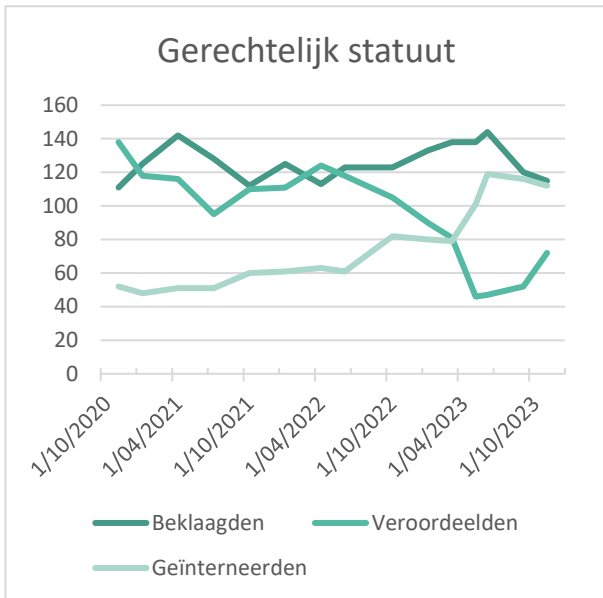
In het oudste gedeelte van de inrichting herken je de typische Ducpétiaux kenmerken. Vleugels A en B bestaan samen uit zes secties en bieden plaats aan iets meer dan 100 gedetineerden. Vleugel C is een kleinere vleugel met 12 cellen. In oorsprong was dit een afgescheiden vrouwenafdeling. Vandaag is vleugel C voorbehouden voor gedetineerden met een vertrouwensfunctie. Zij beschikken over een eigen, kleinere wandeling en

genieten van een wat vrijer regime binnen de vleugel. Tenslotte werd in 2012 een volledig nieuwe vleugel geopend, vleugel D. Deze biedt nog eens ruimte aan meer dan 100 gedetineerden en beschikt over een aparte sectie met zeven cellen geschikt voor beperkte detentie. Voor deze laatste groep is de hulp- en dienstverlening binnen de muren echter niet beschikbaar.

2.2 POPULATIE

2.2.1 Gerechtig statuut

De gevangenis in Turnhout kent een tweeledige identiteit. In de eerste plaats biedt het als arresthuis plaats aan een grote groep beklaagden. Zij verblijven in de inrichting tot een beslissing van de raadkamer hen in vrijheid stelt. Als deze beslissing uit blijft, verblijven zij in Turnhout tot kort na hun veroordeling, waarna zij worden overgeplaatst naar een strafinrichting. Hierdoor kent deze doelgroep een zeer dynamisch karakter. De in- en uitstroom is moeilijk te voorspellen waardoor hun aantal sterk kan pieken maar ook plots kan afnemen. Verder hebben zij vaak specifieke noden in vergelijking met langgestraften, bijvoorbeeld de nood aan informatie als nieuwkomer in het gevangenissysteem.



Een kleine groep veroordeelden verblijft langere tijd in de inrichting dan wat het typische verloop hierboven beschrijft, dit om uiteenlopende redenen. Dit aantal blijft echter beperkt en de verblijfsduur is zeer onvoorspelbaar. Ook zij kunnen immers op korte termijn de boodschap krijgen dat zij worden getransfereerd naar een andere inrichting.

De penitentiaire inrichting Turnhout kent ook een afdeling ter bescherming van de maatschappij. In het voorjaar 2023 werd een algemene uitbreiding aangekondigd van het aantal plaatsen voor geïnterneerden in de Belgische gevangenissen. In Turnhout werd het aantal bedden voor geïnterneerden drastisch verhoogd. In het voorjaar van 2023 nam dit aantal al toe van 60 naar 80, in de maand mei werden op grote schaal geïnterneerden naar Turnhout

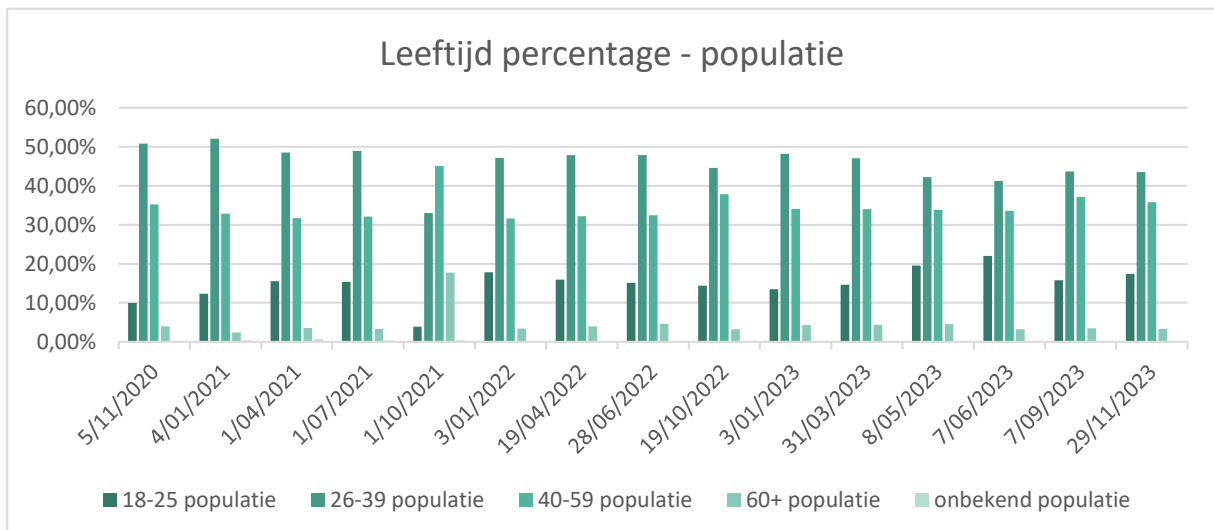
overgeplaatst. Zo verdubbelde het aantal geïnterneerden tot 120.

Door deze belangrijke (r)evolutie was het niet langer mogelijk voor de inrichting om vast te houden aan één cel per geïnterneerde. Doordat er nu ook dubbelcellen zijn, verandert in belangrijke mate het karakter van de afdeling. Voordien vonden immers veel geïnterneerden, die omwille van hun problematiek niet in gemeenschap kunnen functioneren, hun weg naar een eenpersoonscel in Turnhout. De dubbelcellen leiden daarom ook tot een nieuw profiel van geïnterneerde in de inrichting.

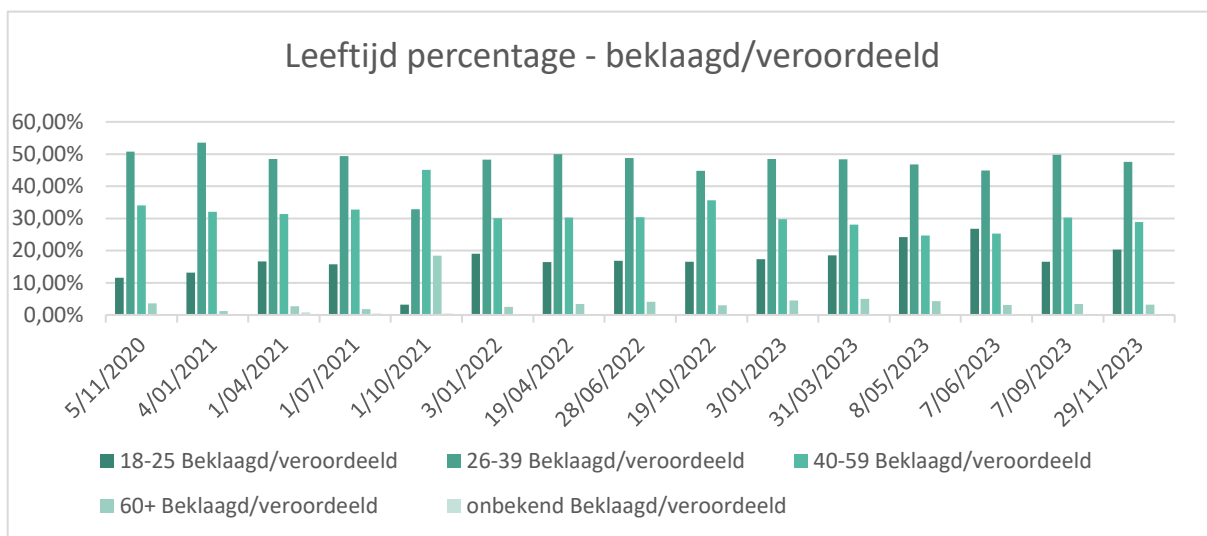
Naast de creatie van dubbelcellen, werd ook nagedacht over een goede verdeling van de bestaande infrastructuur over de twee doelgroepen, i.e. beklaagden en geïnterneerden. In grote lijnen verblijven geïnterneerden op de vleugels A en B, terwijl beklaagden en veroordeelden een cel krijgen toegewezen op vleugel D. Een kleine groep beklaagden en veroordeelden krijgt echter toch een verblijf op vleugel AB, meestal in functie van een speciale zorgnood of crisisopvang. Vleugel C, tot slot, blijft voorbehouden voor gedetineerden met een vertrouwensfunctie, doch niet voor geïnterneerden.

2.2.2 Leeftijd

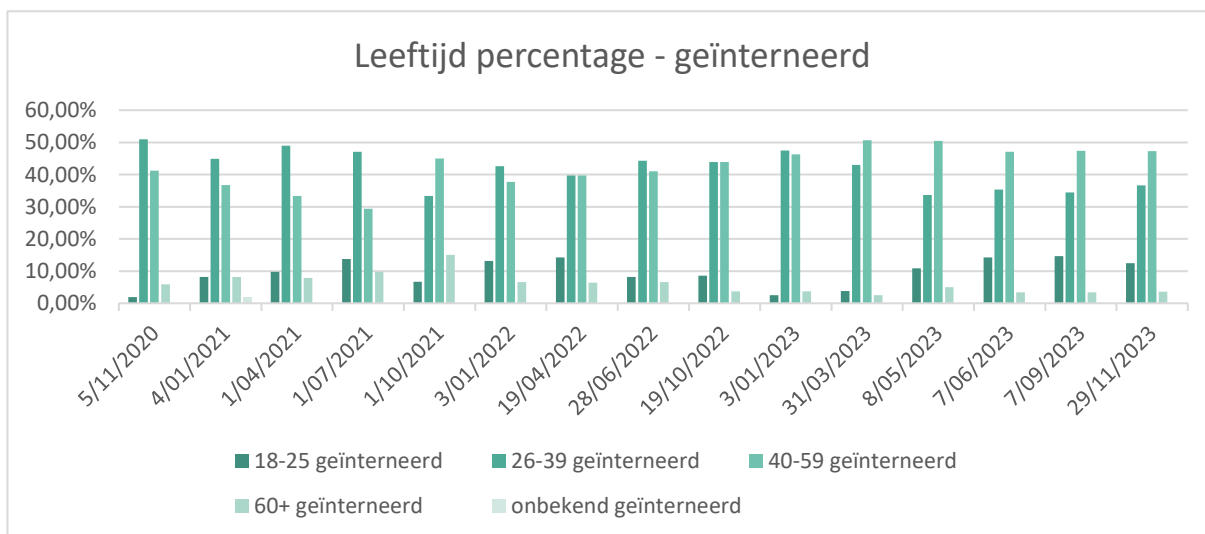
In de looptijd van het actieplan 2021-2023 zien we een toename van het aantal gedetineerden jonger dan 26 jaar. Binnen de totale populatie gaat het over een relatieve groei van 10 procent tot pieken boven 20 procent. Deze verandering gaat gepaard met een algemene gelijkmatigere verspreiding van de populatie over de verschillende leeftijdsgroepen.



Hoewel in beide doelgroepen het aantal jongeren procentueel toenam, is de stijging het sterkste onder de beklaagden/veroordeelden. Dd. 7/06/2023 werd een piek geregistreerd waarbij 26,8% van de beklaagden/veroordeelden jonger was dan 26 jaar, dit is een toename van 15,2% in verhouding tot het najaar 2020. Deze piek toont een belangrijke trend. Doch deze verandering blijft onvoorspelbaar door het dynamisch karakter van de beklaagdenpopulatie.



Ook bij de geïnterneerden nam het aantal jongeren verhoudingsgewijs toe. Doch, in deze doelgroep valt voornamelijk op hoe het zwaartepunt verschoof van 26-39 jarigen naar 40-59 jarigen. Het is op heden echter niet mogelijk om de achterliggende oorzaak hiervan te identificeren.



2.3 ORGANISATIE HULP- EN DIENSTVERLENING

2.3.1 Netwerkstructuur

Een gedetineerde verliest zijn vrijheid, doch behoudt haar/zijn recht op hulp- en dienstverlening. In een ideale wereld heeft elke gedetineerde dan ook toegang tot dezelfde kanalen als buiten de gevangensmuren. Om het aanbod aan gedetineerden zoveel als mogelijk te spiegelen aan de hulp- en dienstverlening in de maatschappij, werd gekozen voor het zogenaamde 'importmodel'. Daarbij wordt gekeken naar organisaties buiten de gevangensmuren om hun aanbod ook intra muros beschikbaar te maken.

Dankzij het importmodel vinden diverse organisaties, cfr. CAW¹, CGG ²of VDAB³, hun weg tot binnen de inrichting om hun diensten aan te bieden aan gedetineerden. Daarnaast zijn er nog enkele organisaties die een coördinerende rol opnemen zoals de organisatieondersteuner bij het CAW, De Rode Antraciet voor sport en cultuur of VOCVO over onderwijs. De justitiële partner faciliteert de Vlaamse partners en voorziet in de nodige infrastructuur en logistieke ondersteuning. Daarnaast nemen zij een belangrijke rol op om de noden en behoeften van de populatie mee in kaart te brengen. Het is de opdracht van de beleidscoördinator om al deze partners rond de tafel te brengen en samen met hen de hulp- en dienstverlening op maat van de inrichting uit te werken.

De Vlaamse partners zijn actief op zes domeinen, met name welzijn, sport, cultuur, onderwijs, gezondheid en tewerkstelling. Al deze partners werken samen in een netwerkstructuur, waarbij elke partner een evenwaardige positie inneemt. Centraal in het netwerk staan de beleidscoördinator en organisatieondersteuner. Zij zorgen voor beleidsmatige en operationele ondersteuning van het netwerk, faciliteren diverse overlegfora en brengen partners met elkaar in verbinding.

Het netwerk aan hulp- en dienstverlening heeft een dynamisch karakter. Dit is belangrijk om steeds een antwoord te kunnen bieden op de noden en behoeften van de populatie. Zo kan het netwerk worden uitgebreid met een nieuwe partner naar aanleiding van een nieuwe nood en/of opportuniteit. Anderzijds is het mogelijk dat een bepaalde partner wegvalt wanneer er geen nood meer blijkt vanuit de doelgroep.



Weergave netwerkstructuur PIT

¹ Centrum Algemeen Welzijn

² Centrum Geestelijke Gezondheidszorg

³ Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding

Daarnaast is het netwerk binnen de inrichting ook afhankelijk van de lokale en bovenlokale ontwikkelingen buiten de gevangensmuren. De link met de stad Turnhout is dan ook van groot belang om lokale initiatieven toegankelijk te maken voor de gedetineerden. Niet alleen tijdens detentie, maar ook met oog op hun re-integratie na detentie is deze link essentieel op elk van de zes domeinen binnen hulp- en dienstverlening.

2.3.2 Overlegstructuur

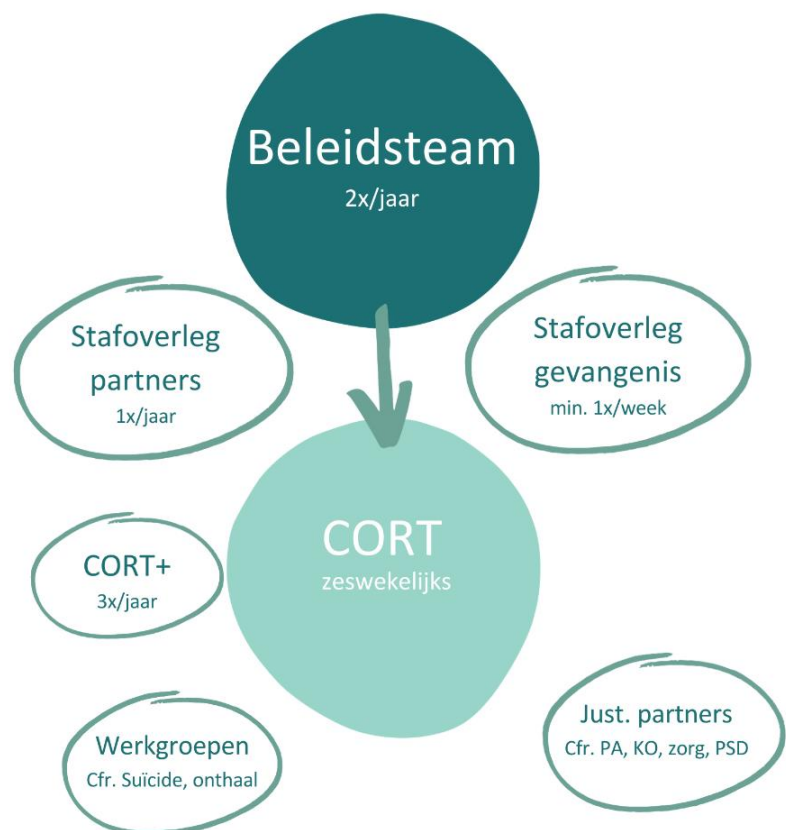
De partners hulp- en dienstverlening vinden elkaar terug op verschillende overlegfora binnen de inrichting. Het beleidsteam enerzijds en het coördinatieteam anderzijds vormen de ruggengraat van de samenwerking. Op deze fora sluiten de partners aan om samen de noden en behoeften van de populatie in kaart te brengen en het aanbod hulp- en dienstverlening hier maximaal op aan te passen.

In het beleidsteam zetelen de meest prominent aanwezige partners. Het wordt voorgezeten door de beleidscoördinator en bestaat uit stafmedewerkers en/of vertegenwoordiging vanuit volgende organisaties: CAW de Kempen, CGG Kempen, VDAB, gevangenis Turnhout, de Rode Antraciet en VOCVO.

Zoals de naam al stelt, tekent het beleidsteam de belangrijkste beleidsmatige krijtlijnen uit over hulp- en dienstverlening voor de inrichting op lange termijn. Het actieplan hulp- en dienstverlening dient hierbij als belangrijkste instrument om doelstellingen te formuleren en ook te evalueren. De inhoud van dit plan is ook gelinkt aan het bovenlokale Strategisch Plan Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden, wat vijfjaarlijks wordt opgemaakt. Huidig Strategisch Plan loopt van 2020 tot en met 2025.

Het CORT voorziet in de dagdagelijkse opvolging van de hulp- en dienstverlening en staat in voor de operationele uitwerking van de richtlijnen uit het beleidsteam. Het CORT wordt voorgezeten door de beleidscoördinator en bestaat verder uit de organisatieondersteuner (CAW), sport- en cultuurfunctionaris (DRA⁴), onderwijscoördinator (VOCVO), Bibmedewerker (stad Turnhout), vertegenwoordiger trajectbegeleiding (CAW) en vertegenwoordiging van gevangenisdirectie en PA. Zij komen elke zes weken samen met oog op de praktische organisatie van hulp- en dienstverlening.

Binnen het CORT ⁵wordt domein overschrijdende samenwerking gestimuleerd, doch behoudt elke partner de soevereiniteit over haar domein. Gezamenlijk doen zij inspanningen om de noden en behoeften van de populatie in kaart te brengen, alsook het aanbod af te stemmen op het regime van de inrichting. Daarbij neemt de organisatieondersteuner de rol op om alle partners te ondersteunen in de dagelijkse werking. Denk hierbij aan planning, afstemming faciliteren tussen diensten, contact houden met de doelgroep, etc.



Overlegstructuur PIT

⁴ De Rode Antraciet

⁵ Coördinatieteam

Naast het coördinatieteam wordt driemaal per jaar het CORT+⁶ georganiseerd. Dit biedt een forum aan individuele hulp- en dienstverleners om structurele noden kenbaar te maken, alsook verbinding te zoeken met andere diensten. Hoewel geen individuele casi worden besproken, zijn deze vaak wel de aanleiding om een thema te bespreken. Zaken die vaak terugkomen op de agenda zijn goede praktijken, vernieuwingen in het landschap en afstemming in communicatie.

Verder vindt hulp- en dienstverlening haar plaats in tal van overlegmomenten binnen en buiten de muren. Zo kan de beleidscoördinator aansluiten op het dagelijks stafoverleg met directie, maar wordt ook aansluiting gezocht met het ploegchefoverleg en het zorgoverleg binnen de gevangenismuren. Extra muros is er contact met elke partnerorganisatie en wordt contact gelegd met lokale overlegstructuren zoals de stuurgroep drugs van de stad Turnhout.

Ondanks al deze formele overlegmomenten ligt de grote kracht van verbinding in elk informeel contact op de werkvloer. Medewerkers van het CORT trachten goed zichtbaar en aanspreekbaar te zijn voor zowel gedetineerden als het bewakend kader en andere diensten. Zo houden zij een korte lijn om in te spelen op de dagelijkse realiteit.

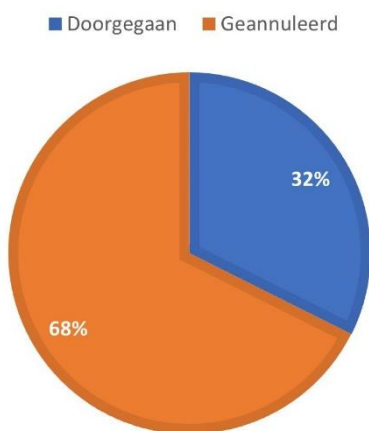
2.4 EVALUATIE ACTIEPLAN 2021-2023

2.4.1 Algemeen

Het actieplan 2021-2023 werd opgesteld tijdens de coronapandemie. In deze context werd er niet voor gekozen om in te zetten op grote vernieuwingen, wel om het aanbod aan hulp- en dienstverlening binnen de gevangenis opnieuw op te bouwen na een lange periode van afwezigheid. Door de afwezigheid van Vlaamse partners en het beperkte aanbod was het belangrijk voor de verschillende diensten om elkaar terug te vinden in de dagelijkse werking en het 'nieuwe normaal'.

Na de versoepeling van diverse coronamaatregelen startte het groepsaanbod van de Vlaamse partners opnieuw op in het najaar van 2021. In de praktijk werd steeds duidelijker dat een loutere heropstart van het aanbod pre-corona niet vanzelfsprekend was. Het was nodig om processen, die voordien bijna automatisch verliepen, opnieuw onder de aandacht te brengen en soms ook te herschrijven. Het 'nieuwe normaal' had immers ook wijzigingen veroorzaakt in het dagelijkse regime van de inrichting.

Niet alleen in de gevangenis werden de kaarten geschud, ook bij externe partners was sprake van een nieuwe realiteit. Zowel professionelen als vrijwilligers konden niet altijd zomaar terugkeren naar hun oude ritme. De gaten die corona in de agenda's had geslagen, werden tijdens de pandemie al ingevuld. Een loutere heropstart van een project was dan ook weinig realistisch.



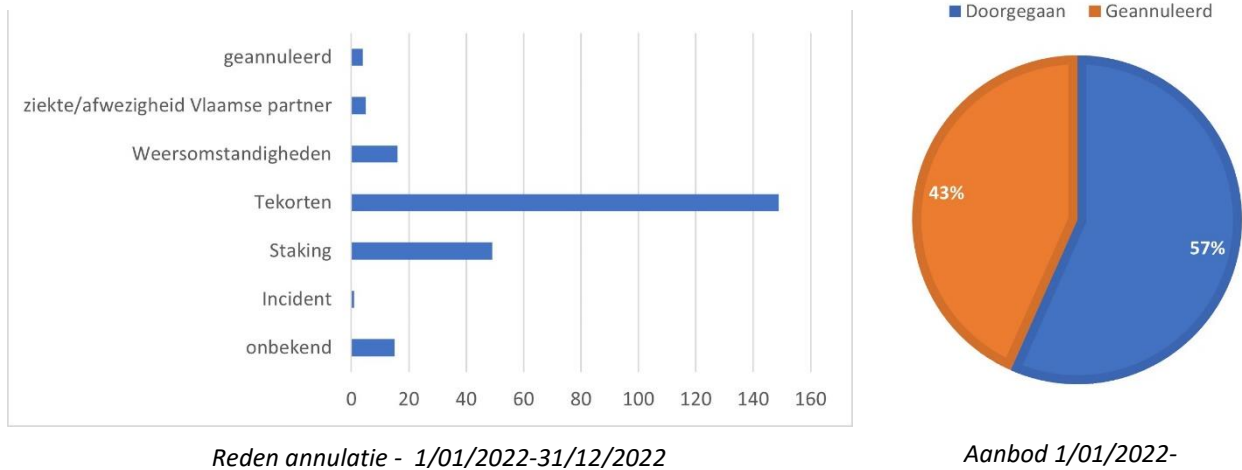
Aanbod 1/09/2022-31/12/2022

In het najaar van 2021, in volle heropstart, kampte de gevangenis in Turnhout steeds vaker met personeelstekorten onder het bewakend kader. De oorzaak hiervan werd gezocht bij de toen nog geldende quarantainemaatregelen en de uitval wegens ziekte. Deze tekorten hadden een sterke impact op het groepsaanbod voor gedetineerden, dat omwille van veiligheidsredenen werd geschrapt, en bemoeilijkten de heropstart na corona.

In 2022 bleven deze tekorten echter sluimeren tot een nieuwe piek net voor de zomer. Hierdoor werd het zomeraanbod sterk ingeperkt en verplaatsten Vlaamse partners de focus voornamelijk naar het aanbod vanaf september 2022. Doch, ook in het najaar werd ruim 2/3^{de} van het aanbod geschrapt wegens personeelstekorten of staking onder het bewakend personeel.

⁶ Coördinatieteam individuele hulp- en dienstverlening

Omdat de situatie onhoudbaar werd voor Vlaamse partners - vooral met betrekking tot het groepsaanbod aan gedetineerden - werd de samenwerking tussen Vlaamse diensten en justitie ten gronde besproken door het beleidsteam. Het discours was tweeledig. Enerzijds diende de justitiële partner inspanningen te doen om het Vlaamse aanbod te faciliteren. Het aanwerven van nieuw personeel was een eerste stap naar een oplossing. Daarnaast werden ook procedures herschreven waardoor tekorten minder snel een impact hadden op lopend aanbod. Anderzijds werd van Vlaamse partners verwacht dat zij een aanbod uitwerkten nog meer op maat van de gevangenis. Opnieuw werden partners geconfronteerd met de nieuwe realiteit post-corona en werden zij uitgedaagd om hun aanbod met een andere bril te benaderen. Dit alles met resultaat. Tussen 1 januari 2023 en 30 juni 2023 werden slechts 19 activiteiten geannuleerd op een totaal van 299 ingeplande activiteiten en ook het zomeraanbod kon nagenoeg zonder problemen doorgaan.



Hoewel het actieplan 2021-2023 anticipeerde op een nieuwe realiteit, had niemand voorspeld hoe groot de uitdagingen zouden zijn voor zowel beleidsteam als coördinatieteam. Dit weerspiegelt zich in de evolutie van de thema's die het actieplan oorspronkelijk vooropstelde ten opzichte van de prioriteiten die het beleidsteam vandaag ziet. In de penitentiare inrichting te Turnhout wordt dan ook niet gekozen om het vorige actieplan louter te verlengen, maar wel om het actieplan 2023-2026 vanaf de basis opnieuw te bekijken.

2.4.2 Vier thema's

Het actieplan 2021-2023 formuleerde acties binnen vier algemene thema's: identiteit, infrastructuur, samenwerking en regionaal. Hieronder volgt een uiteenzetting van de belangrijkste processen en resultaten per thema.

2.4.2.1 Identiteit

Bij de opmaak van het actieplan werd door verschillende partners vastgesteld dat er nood was aan een betere afstemming van verschillende projecten en nieuwe initiatieven. Hieruit groeide het idee om een visie en missie uit te schrijven om het beleid en de operationele werking aan te toetsen. In 2022 werden daarom naast de twee reguliere beleidsteams ook vier overlegmomenten ingepland specifiek rond het thema 'missie en visie'.

Tijdens de eerste bijeenkomst van het beleidsteam werd duidelijk dat de vraag naar 'missie en visie' sterk samenhangt met de functie van een actieplan. Doch, in de praktijk werd het actieplan door partners niet gezien als het werkinstrument waarvoor het kan worden ingezet. Partners herschreven de doelstelling en streefden niet langer naar een 'missie en visie'. In de plaats werd gekeken naar de basisopdracht van het beleidsteam en hoe partners in de toekomst domein overschrijdend (beleids)keuzes zouden maken. Er werd gezocht naar een gemeenschappelijk thema om hiermee van start te gaan.

In het najaar van 2022 werd regelmatig (groeps)aanbod voor gedetineerden geschrapt omwille van personeelstekorten bij het bewakend kader. Hierdoor trokken Vlaamse partners in het beleidsteam aan de

de ICT-lessen. Deze ruimte kwam in beeld als nieuwe ontspanningszaal. In overleg tussen gevangenisdirectie, beleidscoördinator, organisatieondersteuner en onderwijspartners werd gezocht naar een volwaardige oplossing. Uiteindelijk werden nieuwe faciliteiten voorzien in het ontspanningslokaal op vleugel D met laptops en inklapbare tafels. Dat laatste is belangrijk om het polyvalente karakter van dit lokaal te vrijwaren.

Deze evolutie stelt Vlaamse partners voor een nieuwe oefening in efficiëntie. De ruimte om groepsaanbod te organiseren is immers beperkt. Vandaag worden volgende lokalen ingezet:

- Fitnesslokaal vleugel AB
- Fitnesslokaal vleugel D
- Bibliotheek vleugel AB
- Zaal M (polyvalente ruimte) vleugel AB
- (Les)lokaal vleugel D

Naast deze binnenruimtes wordt er ook gebruik gemaakt van de sportwandeling, wandeling vleugel D en de moestuin om een aanbod in openlucht te voorzien.

Zowel de fitnessruimtes als de bibliotheek zijn toegewijde ruimtes die slechts voor één doel worden ingezet. Er zijn dus slechts twee zalen beschikbaar om groepsaanbod te organiseren. Daarbij wordt het lokaal op vleugel D haast uitsluitend gebruikt door Vlaamse diensten. De nieuwe ICT-faciliteiten in dit lokaal houden rekening met een mogelijke ontwikkeling van een open leercentrum, een plaats waar zelfstandig onderwijs voor gedetineerden wordt gefaciliteerd en gestimuleerd. Door gebrek aan ruimte werd dit concept tot op heden niet verder uitgediept. De nieuwe realiteit daarentegen biedt kansen.

Zaal M wordt als grootste polyvalente ruimte ook gebruikt voor religieuze diensten, sporadisch voor aanbod vanuit de zorgéquipe en voor overleg/vergaderingen. In de efficiëntieoefening werd al bepaald dat overleg maximaal in andere ruimtes moet doorgaan. Met de uitbouw van extra ontspanningsruimtes voor de zorgéquipe zal ook dat aanbod verdwijnen uit zaal M.

Ondanks de wijzigingen in infrastructuur blijft het voor Vlaamse partners dus mogelijk om een breed aanbod uit te bouwen. Er zal echter meer efficiëntie worden gevraagd om de beschikbare ruimte maximaal te benutten. Daarnaast betekent de expansie van de zorgwerking niet noodzakelijk meer concurrentie voor Vlaamse partners, maar wel meer kansen voor onze gezamenlijke doelgroep door samenwerking.

2.4.2.3 Samenwerking

2.4.2.3.1 Participatie

In 2021 en 2022 werden kleinschalige acties ondernomen om participatie van gedetineerden te versterken. Een arresthuis leent zich moeilijk om intensieve, langdurige participatietrajecten op te starten. De doorstroom van gedetineerden is vaak te snel waardoor het moeilijk is een vaste groep vertegenwoordigers te verenigen. Om die reden bleef participatie van gedetineerden vaak beperkt tot een enkel project (vb. graffitimuur wandeling vleugel D) of tot het vragen van input (vb. vernieuwen fitnessapparaten).

Gezien de uitdagingen werd vanuit het coördinatieteam actief gezocht naar goede praktijken en voorbeelden. DRA-functionaris, OO⁷-er en BC⁸ waren ook aanwezig op het uitwisselingsmoment in 2023, georganiseerd door De Rode Antraciet, rond participatie in Arresthuizen. De input van deze inspiratiedag leidde tot het concept van de zomerspelen in de zomer van 2023. Daarbij werden gedetineerden bevroegd over welk sportief aanbod zij wensten en werden zij vervolgens ook betrokken bij de uitvoering ervan. Zo werden enkele gedetineerden verantwoordelijke begeleider bij verschillende toernooien, met name in schaken, voetbal, darts en tafeltennis.

⁷ *Organisatieondersteuner*

⁸ *Beleidscoördinator*

De summargames legden de basis om in het najaar 2023 meer ontspannend aanbod uit te werken dat werd gedragen door de gedetineerden zelf. Twee avonden in de week, op dinsdag en donderdag tijdens de avondwandeling, konden gedetineerden zich inschrijven voor respectievelijk schaken of tafeltennis. Het betrof louter ontspannend aanbod, zonder toernooivorm. Het aanbod werd begeleid door een sportfatik die nauw samenwerkte met bewakend kader om de activiteit vlot te laten verlopen. Verder verliepen de inschrijvingen volledig via de Vlaamse fatik in de bibliotheek. In dit verhaal namen Vlaamse partners een louter coördinerende rol op voor een maximum aan resultaat.

2.4.2.3.2 Onthaal

Het onthaal van gedetineerden is een belangrijke opdracht binnen een arresthuis. Bij de opmaak van het actieplan 2021-2023 werd vastgesteld dat elke dienst een vorm van onthaal voorziet naar nieuwe gedetineerden, doch dat er hieromtrent weinig afstemming bestaat tussen deze diensten. Daarom werd een werkgroep opgericht met centrale partners, met name JWT⁹, PSD¹⁰, PA¹¹ en BC. Deze werkgroep had tot doel om SWOT¹²-analyses uit te voeren bij de verschillende diensten die vandaag betrokken zijn bij het onthaal van een gedetineerde.

De methodiek voor deze bevraging werd uitgewerkt en deels opgestart. Doch, onder invloed van wissels bij personeel, personeelstekorten en acute noden, werden te weinig bevragingen uitgevoerd. De enkele bevragingen die wel werden uitgevoerd zijn ondertussen gedateerd en kunnen niet worden gebruikt om conclusies te trekken. Daarom bestaat er vandaag nog steeds geen volledig overzicht van het onthaal dat een gedetineerde ervaart wanneer hij binnenkomt in de inrichting.

Ondertussen werd wel geïnvesteerd in de manier hoe informatie wordt verspreid naar gedetineerden. Het gevangensysteem grijpt voor communicatie voornamelijk terug naar papier. Er worden flyers en folders verspreid onder de populatie en gedetineerden kunnen reageren via een rapportbriefje. Bij de welzijnsprojecten van 2022 investeerde Turnhout in een nieuw infokanaal. Voordien was slechts één informatiepost beschikbaar op de televisies van gedetineerden. Met de vernieuwing werd een apart kanaal gecreëerd voor de Vlaamse partner.

Dit nieuwe kanaal stelt partners in de mogelijkheid om digitaal informatie te verspreiden naar gedetineerden. Het wordt centraal beheerd door de organisatie-ondersteuner en andere partners leveren informatie aan. Er liggen ook plannen om het groepsaanbod niet langer te communiceren via een maandfolder, maar wel volledig over te schakelen op dit digitaal alternatief. Door technische problemen heeft dit proces echter vertraging opgelopen. Een volledige overstap wordt pas geïnitieerd wanneer het systeem technisch volledig betrouwbaar is. Dit om slechte of foute communicatie naar gedetineerden te vermijden.

2.4.2.3.3 Overleg en afstemming

Partners in hulp- en dienstverlening vinden elkaar voornamelijk terug tijdens structurele overlegmomenten. De voorbije twee jaar werden deze overlegmomenten geëvalueerd en bijgestuurd naar de noden die er lagen.

De frequentie van het coördinatieteam werd opgevoerd van viermaal per jaar tot zeswekelijks. Dit verbeterde de afstemming met directie en tussen partners onderling. Het werd mogelijk om als team kort te reageren op evoluties in het landschap. Anderzijds biedt de extra vergadertijd de mogelijkheid om thema's meer in de diepte te benaderen. Tegelijk houden we vast aan de efficiëntie die er al heerste opdat vergadertijd nuttig wordt ingezet.

⁹ Justitieel Welzijnswerk Turnhout

¹⁰ Psychosociale Dienst

¹¹ Penitentiair Assistent

¹² Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats

Ook het CORT+, ofwel het coördinatieteam met individuele hulp- en dienstverleners, werd inhoudelijk geëvalueerd. Partners zien dit platform als de eerste, en vaak ook enige, plaats om informatie over de inrichting te krijgen en signalen met elkaar te delen. Vandaag wordt het CORT+ maximaal ingezet om de samenwerking tussen verschillende diensten te versterken. Daarom werd ook PSD structureel rond de tafel uitgenodigd en er wordt ook bekeken of de zorgwerking kan aansluiten. Er worden geen individuele casi besproken, doch deze kunnen wel leiden tot debat rond structurele noden.

Het actieplan '21-'23 ambieerde om cliëntoverleg te installeren rond een specifieke doelgroep. Hoewel het CORT+ bijdraagt om structurele noden in kaart te brengen, bestaat er vandaag geen structureel cliëntoverleg. De eerste stappen in deze richting werden wel gezet vanuit trajectbegeleiding (CAW). Zij zetten sinds het voorjaar 2023 extra in op -26 jarigen door elke nieuwkomer proactief uit te nodigen voor een gesprek. Het betreft in de eerste plaats een verkennende actie om te leren welke noden er leven bij deze doelgroep. Hieromtrent volgt nog een evaluatie.

2.4.2.3.4 Brug binnen buiten - LIO¹³

Met 'brug binnen buiten' wordt verwezen naar elke actie die drempelverlagend werkt voor gedetineerden om hun hulp- en/of dienstverleningstraject vlot verder te zetten na hun detentieperiode. Bij uitbreiding trachten we in een arresthuis als Turnhout ook te kijken naar het traject dat gedetineerden voor hun detentie volgden en hoe dit tijdens hun gevangenschap kan worden verdergezet. In de praktijk blijkt echter dat de gevangenismuren vaak ook een fysieke barrière vormen waardoor de brug binnen buiten moeilijk gemaakt wordt.

Hoewel elke dienst hierop inzet, werd het LIO-project naar voor geschoven om maximaal in te zetten op trajecten tijdens en na detentie. De leertrajectbegeleider van LIO bood individuele begeleiding aan gedetineerden opdat zij zelfstandig een studietraject konden opstarten vanuit hun cel. Gedetineerden konden hun secundair diploma halen via de middenjury of zelfs een bachelor of master behalen via afstandsonderwijs. Ook na zijn detentietraject kon de cliënt contact opnemen met de leertrajectbegeleider voor verdere ondersteuning. Hoewel het contact dan minder frequent was en de opvolging afstandelijker én op initiatief van de cliënt, behield de cliënt dezelfde contactpersoon. Het LIO-project wordt tot eind 2023 gefinancierd vanuit een Europees project (Europees Sociaal Fonds). Daarna is geen verlenging meer mogelijk. Tot op heden zijn er geen middelen om dit project verder te zetten waardoor samen met het project ook de expertise verdwijnt.

2.4.2.4 Regionaal

De Kempen biedt plaats aan vier gevangenissen, naast Turnhout ook in Merksplas, Wortel en Hoogstraten. Hoewel deze inrichtingen grote verschillen vertonen, vallen zij vaak terug op dezelfde partners en daarmee dus ook op dezelfde budgetten. Daarom loont het om ook regionaal, tussen deze vier inrichtingen, beleidsmatig samen te werken. In het actieplan werd daarom een regionale doelstelling geformuleerd om deze samenwerking te stimuleren.

Het herstelgerichte project DIALOOG spreidde de afgelopen drie jaar haar vleugels in Vlaanderen en Brussel. Het was de ambitie om een draagvlak te zoeken en te vinden voor een model waarin 'herstel' na een conflict of zelfs criminele feiten centraler komt te staan dan louter straffen alleen. Het project zocht naar een gedragen visie op herstel en ging daarvoor in gesprek met een ruime en diverse groep mensen. Daarvoor kreeg DIALOOG middelen van de Vlaamse overheid als sociaal-cultureel project met laboratoriumrol voor de periode 2021-2023.

In de Kempen werd een Regionaal Netwerk DIALOOG opgesteld, met vertegenwoordiging vanuit Avansa Kempen, De Rode Antraciet, Moderator en CAW De Kempen. Deze partners organiseerden in 2021-2023 een waaier aan activiteiten binnen en buiten de gevangenismuren. Een greep uit de realisaties:

¹³ Learning Inside Out

Om dit alles te realiseren, keert het beleidsteam in het actieplan 2023-2026 terug naar de basis. Samenwerkingsafspraken worden gespiegeld aan de huidige realiteit en de basisopdracht van beleidsteam en coördinatieteam worden in de verf gezet. Ondanks het beperkt aantal doelstellingen, is dit plan niet minder ambitieus. We ambiëren immers een sterke basis die in de toekomst mooie projecten en ideeën op maat van onze inrichting kunnen dragen.

3 ACTIEPLAN HULP- EN DIENSTVERLENING PIT 2023-2026

Verandering	
Strategische doelstelling 1: Vlaamse partners en justitie hebben een gezamenlijk plan van aanpak ten einde om te gaan met veranderende context rond de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden in de gevangenis Turnhout.	
Motivatie: De PIT ¹⁴ kende meerdere veranderingen op korte tijd, o.a. in het personeel, infrastructuur en populatie. Dit stelt de organisatie van hulp- en dienstverlening aan gedetineerden voor diverse uitdagingen op korte en lange termijn. Om een antwoord te bieden op deze veranderende context is in de eerste plaats nood aan een overzicht van de impact van beleidskeuzes op de dagelijkse werking van hulp- en dienstverlening in Turnhout. Vervolgens is er nood aan een plan van aanpak om op lange termijn duurzaam verder te bouwen aan het hulp- en dienstverleningsaanbod.	
Operatieve doelstelling 1.1: Het coördinatieteam kent een doorstart en evalueert haar werking.	
Actie 1: Het coördinatieteam evalueert de huidige afsprakennota coördinatieteam. Daarbij wordt een eerste inschatting gemaakt van de haalbaarheid per domein rekening houdende met de nieuwe inzet VTE.	
Trekker(s)	BC
Betrokken	CORT
Timing	Najaar 2023
Indicator	Afsprakennota
Kosten	-
Actie 2: De afsprakennota wordt jaarlijks opnieuw geëvalueerd door het coördinatieteam.	
Trekker(s)	BC & OO
Betrokken	CORT
Timing	Elk najaar
Indicator	Verslag CORT
Kosten	-
Operatieve doelstelling 1.2: Het coördinatieteam versterkt het basisaanbod hulp- en dienstverlening voor gedetineerden, zowel voor individuele begeleiding als in groep.	
Actie 1: Het vrijwilligersaanbod van CAW de Kempen wordt in kaart gebracht.	
Trekker(s)	OO
Betrokken	CAW de Kempen, CORT
Timing	Najaar 2023
Indicator	Nota
Kosten	-
Actie 2: Het coördinatieteam werkt een basisaanbod uit dat beantwoordt aan de noden en behoeften van de populatie, afgetoetst aan het participatief gedachtengoed.	
Trekker(s)	BC en OO
Betrokken	CORT, PBAP
Timing	Voorjaar 2024
Indicator	Planning aanbod
Kosten	-
Actie 3: Gelet op de afgenomen inzet voor onderwijscoördinatie in de PIT, worden de mogelijkheden over onderwijsaanbod, zowel in groep als individueel, herbekeken.	
Trekker(s)	VOCVO
Betrokken	Beleidsteam, coördinatieteam

¹⁴ Penitentiaire Inrichting Turnhout

Timing	Voorjaar 2024
Indicator	Onderwijsplan 2024
Kosten	-
Actie 4: Het participatief aanbod dat liep in het najaar 2023 wordt geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd.	
Trekker(s)	DRA
Betrokken	BC, gevangenisdirectie, PA, PBAP ¹⁵ , sportfatik
Timing	Voorjaar 2024
Indicator	Draaiboek participatief aanbod
Kosten	-
Strategische doelstelling 2: De PIT kent prioriteiten over hulp- en dienstverlening aan gedetineerden die rekening houden met veranderde context. Bestaande en nieuwe projecten worden hieraan afgetoetst.	
Motivatie:	
Bij de uitvoering van vorig actieplan werd de nood gevoeld bij zowel Vlaamse partners als justitie tot meer afstemming. Daarbij werd gevraagd naar een 'identiteit' van de PIT dat richting moet geven aan hulp- en dienstverlening binnen de muren. Daarbij is het doel dat beleidskeuzes maximaal gemaakt worden op en door het beleidsteam zonder afbreuk te doen aan de autonomie van elke partner. Vanuit deze gedragen prioriteiten werkt het coördinatieteam verder een operationeel aanbod uit. Concrete veranderingen die een impact hebben:	
<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe samenstelling CORT • Evolutie in populatie • Wijzigingen infrastructuur 	
Operationele doelstelling 2.1: Het beleidsteam evalueert huidige beleidsmatige prioriteiten en stelt bij indien nodig.	
Actie 1: Er wordt elk kwartaal een populatieschets opgemaakt om zicht te behouden op de evoluties binnen de populatie.	
Trekker(s)	BC
Betrokken	Beleidendsteam
Timing	Elk kwartaal
Indicator	Populatieschets
Kosten	-
Actie 2: Het beleidsteam formuleert prioriteiten voor de PIT als arresthuis en ABM ¹⁶ als richting voor het coördinatieteam.	
Trekker(s)	BC & gevangenisdirectie
Betrokken	Beleidendsteam
Timing	2024
Indicator	Verslag BT, addendum actieplan 2023-2026
Kosten	-
Actie 3: Het coördinatieteam toetst bestaand en nieuw aanbod af aan de door het beleidsteam vooropgestelde prioriteiten.	
Trekker(s)	CORT
Betrokken	Beleidendsteam
Timing	2024 en daarna doorlopend
Indicator	Verslagen CORT
Kosten	-
Actie 4: Het CORT volgt de evolutie van de PIT als ABM verder op en verkent de mogelijkheden over aanbod voor deze specifieke doelgroep.	

¹⁵ Penitentiair Bewakingsassistent Ploegchef

¹⁶ Afdeling ter Bescherming van de Maatschappij

Trekker(s)	BC
Betrokken	OO, DRA, OC
Timing	2024-2025
Indicator	Verslagen overleg CORT-Zorg
Kosten	-
Operationele doelstelling 2.2: Het coördinatieteam verkent de mogelijkheden na de herverdeling binnen de muren met betrekking tot infrastructuur.	
Actie 1: De mogelijkheden van het polyvalent lokaal op vleugel D worden verder verkend.	
Trekker(s)	OO
Betrokken	CORT
Timing	2024
Indicator	Nota over polyvalente lokalen
Kosten	-
Actie 2: De mogelijkheden tot een OLC-werking ¹⁷ worden verder uitgediept, afgestemd op de onderwijsmogelijkheden binnen de PIT.	
Trekker(s)	VOCVO
Betrokken	CORT, Beleidsteam
Timing	2024
Indicator	Visienota OLC
Kosten	-
Actie 3: Het landschapsbureel voor Vlaamse partners, op heden gekend als 'Spoor 5', wordt verder gepromoot als ontmoetingsplaats voor Vlaamse partners. Hierbij wordt rekening gehouden met de verhuis naar het administratief centrum in de directiewoning.	
Trekker(s)	BC en OO
Betrokken	CORT
Timing	2024
Indicator	Lunchsessies, informele contacten, installatie postbakjes
Kosten	<ul style="list-style-type: none"> • Inrichting bureel voorzien door FOD¹⁸ Justitie • Budget BC voor netwerking

¹⁷ Open Leercentrum

¹⁸ Federale Overheidsdienst

Samenwerking

Strategische doelstelling 3: De organisatie van hulp- en dienstverlening kent een planning en afsprakenkader afgestemd met andere diensten binnen de inrichting.

Motivatie:

Jaarlijks wordt het groepsaanbod hulp- en dienstverlening opgenomen in een begroting voor het steunfonds. Een eenmalige goedkeuring voor de begroting van de directeur-zaakvoerder vereenvoudigt de financiële opvolging en ondersteuning van het aanbod door de rekendienst doorheen het jaar. De begroting is tot op heden echter zeer algemeen en niet gekoppeld aan een jaarplan. Hierdoor is het moeilijk een overzicht te bewaren en schiet dit het doel van een begroting voorbij. De koppeling van een begroting aan een jaarplan moet alle diensten in staat stellen om op langere termijn te werken en voor te bereiden - zowel m.b.t. het basisaanbod als bij grotere projecten. Door te plannen op langere termijn kunnen ook andere samenwerkingspartners sneller afstemmen of voorbereiden (cfr. Bewaking, planning, zorgéquipe, aalmoezeniers).

Operationele doelstelling 3.1: Het coördinatieteam voorziet een jaarlijkse financiële begroting voor het steunfonds gekoppeld aan een jaarplan.

Actie 1: Er is een projectfiche voor elk groepsaanbod hulp- en dienstverlening als basisinstrument voor planning, begroting en afstemming met diensten.

Trekker(s)	OO
Betrokken	CORT
Timing	2024
Indicator	Projectfiches/draaiboeken
Kosten	-

Actie 2: Er wordt een jaarplan opgesteld met een overzicht van het basisaanbod en geplande projecten.

Trekker(s)	OO
Betrokken	CORT
Timing	Elk najaar
Indicator	Jaarplanning
Kosten	-

Actie 2: Er wordt jaarlijks een begroting voorgelegd om gebruik te maken van het steunfonds in functie van hulp- en dienstverleningsaanbod aan gedetineerden.

Trekker(s)	OO
Betrokken	CORT
Timing	Elk najaar
Indicator	Begroting
Kosten	-

Operationele doelstelling 3.2: Vlaamse en justitiële diensten binnen de PIT kennen structureel afstemming over het aanbod en de algemene planning.

Actie 1: Er wordt een helder afsprakenkader uitgeschreven over de lokalen voor groepsaanbod en polyvalent gebruik dat ook de visie rond 'veilige ruimtes' verder definieert.

Trekker(s)	BC en gevangenisdirectie
Betrokken	CORT
Timing	2024
Indicator	Afsprakennota
Kosten	-

Actie 2: De noden over gesprekslokalen voor alle diensten binnen de inrichting worden verder verkend.	
Trekker(s)	BC, OO, Gevangenisdirectie
Betrokken	CORT
Timing	2024
Indicator	Nota gesprekslokalen
Kosten	-
Actie 3: De activiteitenagenda in outlook, of een gelijkaardig planningsinstrument, wordt gebruikt door alle diensten binnen de PIT om het gebruik van ruimtes te plannen en deze zo efficiënt mogelijk in te zetten.	
Trekker(s)	BC, OO, Gevangenisdirectie
Betrokken	CORT
Timing	2024
Indicator	activiteitenagenda
Kosten	-
Strategische doelstelling 4: Vlaamse partners en justitie staan maximaal in verbinding met elkaar en de doelgroep om elkaar te versterken.	
Motivatie:	
Er is nood aan een sterke verbinding tussen alle diensten actief binnen de gevangensmuren. Daarbij kan elke partner haar/zijn bijdrage leveren naar eigen specialiteit en wordt dubbel werk vermeden. Daarnaast is er nood aan heldere en transparante communicatie en verbinding tussen verschillende diensten opdat ieder haar/zijn specifieke opdracht vlot kan uitvoeren. Deze verbinding komt enerzijds tot stand via formele overlegplatformen maar anderzijds zeker ook door informele, sociale verbindingen.	
Operationele doelstelling 4.1: Vlaamse partners en justitie kennen elkaars opdracht en versterken zo elkaars werking.	
Actie 1: Nieuwe medewerkers bij Vlaamse partners die een permanente bezoektolating krijgen in functie van hun opdracht, krijgen naast de introductie door beleidscoördinator ook een veiligheidspresentatie door PA en lopen een dag mee met bewaking om hun opdracht te leren kennen.	
Trekker(s)	BC, PA
Betrokken	Alle Vlaamse partners
Timing	2024
Indicator	Aantal introductiegesprekken
Kosten	-
Actie 2: Nieuwe medewerkers bij bewakend kader worden uitgenodigd bij de beleidscoördinator om een introductie te krijgen tot de opdracht van Vlaamse partners binnen de gevangenis.	
Trekker(s)	BC, PA
Betrokken	Bewakend personeel
Timing	2024
Indicator	Aantal introductiegesprekken
Kosten	-
Actie 3: De organisatie-ondersteuner sluit aan op het ploegchefoverleg ten einde het geplande aanbod te introduceren en maximaal af te stemmen op het regime.	
Trekker(s)	OO
Betrokken	BC, PA, PBAP
Timing	2024
Indicator	Verslag ploegchefoverleg
Kosten	-
Actie 4: Er is regelmatig overleg tussen CORT en zorgéquipe om het aanbod op elkaar af te stemmen en waar mogelijk te versterken.	
Trekker(s)	OO
Betrokken	CORT, zorgéquipe
Timing	2024

Indicator	Verslag overleg CORT-Zorg
Kosten	-
Operationele doelstelling 4.2: Gedetineerden worden maximaal betrokken bij het ontwikkelen en uitvoeren van het aanbod hulp- en dienstverlening volgens de verschillende niveaus van participatie.	
Actie 1: Het participatief aanbod dat liep in het najaar 2023 wordt geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd.	
Trekker(s)	OO, DRA
Betrokken	BC, gevangenisdirectie, PA, PBAP, sportfatik
Timing	Najaar 2023
Indicator	Verslag
Kosten	-
Actie 2: De gevangenis Turnhout blijft deelnemen aan het overleg 'Participatie in arresthuizen' om de kennis te verbreden.	
Trekker(s)	DRA
Betrokken	CORT
Timing	2024
Indicator	Terugkoppeling in verslag CORT
Kosten	-
Actie 3: Er wordt een participatief overlegorgaan geïnstalleerd op maat van het arresthuis waarbij gedetineerden worden betrokken bij de evaluatie en ontwikkeling van aanbod.	
Trekker(s)	OO, DRA
Betrokken	PA, PBAP vleugel C en D
Timing	2024
Indicator	Terugkoppeling in verslag CORT
Kosten	-

4 LINK MET HET STRAP¹⁹

De huidige doelstellingen van het actieplan voor de penitentiaire inrichting Turnhout 2023-2026 moeten de werking en organisatie van hulp- en dienstverlening in de basis versterken. Hoewel dit bij de opmaak van het plan niet meteen tot grote en ambitieuze doelstellingen leidt, biedt dit op termijn wel de ruimte om duurzame projecten uit te werken op maat van de inrichting. Er was in Turnhout al een proces lopende om de samenwerking tussen de verschillende diensten te versterken. Dit proces wordt verdergezet met dit actieplan en sluit aan bij de vijfde strategische doelstelling van het STRAP 2020-2025.

SD.5: We zetten in op (hernieuwde en) versterkte samenwerking en organisatievormen om te komen tot een hulp- en dienstverleningsaanbod op maat voor elke gedetineerde.

Voornamelijk strategische doelstellingen drie en vier uit het actieplan hebben hierop betrekking. Vandaag leeft de ambitie om vanuit een sterke, gedragen planning voor het hulp- en dienstverleningsaanbod een goede startpositie te creëren om met andere diensten af te stemmen. Een goede planning biedt immers meer voorbereidingstijd, ruimte tot overleg en uiteindelijk efficiëntiewinst.

Ook de zorgéquipe van de gevangenis Turnhout bouwt haar aanbod voor geïnterneerden verder uit. Dit na de evolutie van de populatie en de verhoging van het kader binnen de zorgéquipe. De afstemming waarvan sprake, is zeker van belang tussen hulp- en dienstverlening en de zorgéquipe. Nog meer dan in het verleden, delen zij vandaag het werkveld. Door een goede samenwerking kunnen beide diensten complementair samenwerken voor de doelgroep zoals beschreven in operationele doelstelling 3.2 van het STRAP.

OD3.2 We investeren in de detectie van en het aanbod voor gedetineerden met een psychische en/of psychiatrische problematiek.

Het beleidsteam wenst de basis van hulp- en dienstverlening te versterken en wil gedetineerden daarbij betrekken. Participatie in arresthuizen blijft een uitdaging. Doch, in Turnhout leeft de ambitie om gedetineerden maximaal te betrekken bij zowel het uitwerken van aanbod maar zeker ook bij het opmaken van het beleid. Dit vindt directe aansluiting bij operationele doelstelling 2.4 uit het STRAP.

OD 2.4: We betrekken de gedetineerden bij de uitbouw van het hulp- en dienstverleningsaanbod.

Om structureel een overleg met gedetineerden te installeren dat de participatiegraad binnen de inrichting moet verhogen, wordt gerekend op de expertise van De Rode Antraciet. Vanuit Turnhout zal dan ook actief worden deelgenomen aan de studiedagen rond participatie in arresthuizen.

De meest recente vernieuwing voor de penitentiaire inrichting Turnhout ligt waarschijnlijk binnen het domein onderwijs. De lescomputers werden vervangen door nieuwe laptops en daarmee verhuisde het ICT-leslokaal naar een nieuwe locatie. Deze nieuwe infrastructuur biedt nieuwe mogelijkheden tot het uitwerken van een open leercentrum. Deze ruimte moet gedetineerden meer mogelijkheden bieden om digitaal aan de slag te gaan. Dit kan zijn binnen onderwijs, maar de mogelijkheden van een open leercentrum treden ook buiten dit domein en moeten verder worden verkend. Daarmee wordt aansluiting gezocht bij operationele doelstelling 4.4 uit het STRAP.

OD4.4: We brengen de digitale wereld in de gevangenis met oog op de ontwikkeling van digitale vaardigheden.

¹⁹ Vlaams strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden

Tegelijk werden geen specifieke doelstellingen geformuleerd rond drie van de vier doelgroepen die werden benoemd in het strategisch plan, i.e.:

- Personen veroordeeld voor een terroristisch misdrijf
- Veelplegers
- Daders van intrafamiliaal en seksueel geweld

Dit betekent niet dat voor deze doelgroepen vandaag geen actie wordt ondernomen binnen de inrichting. Zo zijn zedendelinquenten binnen de PIT een prioritaire doelgroep voor CGG en Vlaamse partners nemen actief deel aan het casusoverleg. De gevangenis Turnhout biedt echter onvoldoende mogelijkheden om meer in de diepte aan de slag te gaan met deze doelgroepen. De infrastructuur laat niet toe om op discrete wijze met een specifieke doelgroep aan de slag te gaan. Daarnaast maakt het dynamische karakter van de populatie het moeilijk om trajectmatig te werken. Daarom blijft het aanbod vaak beperkt tot onthaal en het verderzetten van lopende trajecten.

5 NABESCHOUWING

Op korte tijd is de context binnen de gevangenis van Turnhout fundamenteel veranderd. Door een sterk personeelsverloop bij alle diensten op elk niveau blijven processen even stilstaan. Er gaat in de eerste plaats aandacht naar elkaar om samenwerkingsverbanden opnieuw aan te halen en een nieuwe werk- en vertrouwensrelatie op te bouwen. Daarnaast kwam er een fundamentele wijziging in de samenstelling van de populatie, wat een reorganisatie vereist voor verschillende diensten.

Bij het schrijven van dit actieplan, is deze evolutie volop gaande. Tot de laatste dag voor het indienen van dit plan wordt de nieuwste informatie toegevoegd, maar ook dan dekt dit plan onmogelijk alle noden en behoeften voor de inrichting. Daarom nam het beleidsteam vrede met de situatie zoals ze is en werd bewust gekozen voor een beknopt actieplan met doelstellingen die ons terugbrengen naar de basis.

Tegelijk werden geen domeinspecifieke doelstellingen opgenomen. Praktisch bleek dit onmogelijk aangezien tussen augustus en november de belangrijkste functies binnen het coördinatieteam niet werden ingevuld. Anderzijds heeft huidig plan tot doel om vanuit de versterkte basis te komen tot breed gedragen doelstellingen die vanuit de verschillende domeinen worden ondersteund. Er wordt gestreefd naar minder versnippering en meer domeinoverstijgende samenwerking. Het actieplan beschrijft daarbij de rode draad waar elk domein op kan terugvallen, maar laat tegelijk voldoende ruimte voor de eigen ontwikkeling.

Het actieplan 2023-2026 voor de penitentiaire inrichting Turnhout is niet af. Het is een werkinstrument waar u vandaag het eerste onderdeel van kan lezen. Zeer bewust gaat geen enkele actie opgenomen in dit plan verder dan het najaar van 2024. Dit biedt het huidige coördinatieteam de ruimte om zich volledig in te werken. Vlaamse en andere diensten krijgen de kans om zich aan te passen aan de recente evoluties en er is ruimte om de impact van de recente veranderingen ten gronde na te gaan.

Het beleidsteam heeft in 2024 de belangrijke taak om het actieplan niet los te laten en het proces met alle partners verder te zetten. Dit biedt ruimte om mogelijks nieuwe uitdagingen later alsnog op te nemen in dit actieplan en daarbij nieuwe doelstellingen te formuleren. Anderzijds zal het coördinatieteam aan de slag gaan om huidige doelstellingen verder te vertalen in specifieke acties voor elk domein. Elke aanvulling en/of aanpassing zal worden gedocumenteerd in de verslagen van beleidsteam en coördinatieteam en worden meegenomen in de evaluatie van het actieplan. Zo is het actieplan niet enkel een 'to-do lijst' tot en met 2026, maar wordt het een dynamisch document dat beantwoordt aan de huidige, veranderlijke context.

6 VEEL GEBRUIKTE AFKORTINGEN

ABM: Afdeling ter bescherming van de maatschappij
BC: Beleidscoördinator Hulp- en Dienstverlening aan gedetineerden
CAW: Centrum Algemeen Welzijn
CGG: Centrum Geestelijke Gezondheidszorg
CORT: Coördinatieteam
CORT+: Coördinatieteam voor individuele hulp- en dienstverlening
DRA: De Rode Antraciet
ESF: Europees Sociaal Fonds
FOD: Federale Overheidsdienst
LIO: Learning Inside Out
OC: Onderwijscoördinator
OO: Organisatie ondersteuner
PA: Penitentiair ambtenaar
PBA: Penitentiair bewakingsassistent
PBAP: Penitentiair bewakingsassistent ploegchef
PIT: Penitentiare inrichting Turnhout
PSD: Psychosociale Dienst
STRAP: Vlaams strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en geïnterneerden
SWOT: Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threads
VDAB: Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding